



STRING

Interreg Europe

STRING KIADVÁNY
STRING BROCHURE

2018. 1. szám
Nr. 1. 2018





Tisztelt Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Vállalkozók!

Nagy örömmre szolgál, hogy Ön is a kezében tartja Debrecen Megyei Jogú Város, az EDC Debrecen és a Debreceni Egyetem közös brosrúáját, ami a STRING Innovatív Élelmiszer-klaszter Stratégiák (STrategies for Regional INnovative Food Clusters) nemzetközi pályázat célját, tapasztalait és eredményeit bemutató három kiadvány első része. Jelen füzetben bemutatjuk a STRING projekt céljait, az élelmiszeripari ágazat főbb jellemzőit, valamint a nemzeti és a Hajdú-Bihar megyei mezőgazdasági és élelmiszeripari cégek jellemzőit. A második brossúrában ismertetjük azokat a jó gyakorlatokat, amelyeket a magyar, a holland, a dán, illetve a spanyol partnerek osztottak meg egymással. A harmadik részben összefoglaljuk az eredményeket, tapasztalatokat és a továbblépési lehetőségeket.

Az EU stratégiai célként határozta meg egy egészségesebb társadalom elérését, amely a fenntartható gazdasági növekedés alapját képezi. Az Európai Regionális Fejlesztési Alap 2014-2020 közötti időszak prioritásai alapján a STRING projekt a következő céloknak a megvalósításához szeretne hozzájárulni:



A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése
A KKV-k versenyképességének fejlesztése



A projekt célja az egészséges élelmiszerek iránti kereslet növelése az ellátási lánc hatékonyságának javításával és innovatív beszerzési módszerek kidolgozásával.

A projekt ideje alatt évente többszöri alkalommal megrendezett találkozók során a régiók élelmiszeripari cégeinek információmegosztása zajlik. Így a partnerek megosztanak közös érdeklődési témákat, ezekre konkrét jógyakorlatokat mutatnak be, majd végül a régiók a saját kapacitásaiknak megfelelően kidolgoznak egy cselekvési tervet, amelyet megvalósítva javítják az élelmiszer-innovációs láncot, a kutatás-fejlesztési lehetőségeiket és versenyképességüket. A projektben a következő részcélok jelennek meg:

1. Az élelmiszer-innovációs ökorendszer kereteinek támogatása (pl.: nyitott laboratóriumok, tesztyárak).
2. Az ágazatközi együttműködés erősítésének kezdeményezése.
3. A mezőgazdaság és az élelmiszer-innováció helyzetének erősítése a regionális fejlesztésben az élelmiszeripari innovációval kapcsolatos politikai eszközök javításával.
4. A hozzáadott érték létrehozásának előmozdítása az innováció és a termelés valós fogyasztói igényekkel való összekapcsolásával, ezáltal javítva a K+F+I hazai helyzetét.
5. A KKV-k klaszterbe való integrációs problémáinak kezelése a STRING horizontális rész célkitűzése, valamint a projektben résztvevő régiók közötti klaszteres együttműködés kialakítása.

A projekt megvalósításának célja új projektek, strukturális változások, új intézkedések, megnövekedett finanszírozás javítását célzó regionális cselekvési tervek megalkotása. A megvalósítás alatt Debrecen városa a következő főbb témakörökben határozta meg a tanulási területeket:

1. A mezőgazdaság és az élelmiszer-innováció szerepének erősítése a regionális fejlesztésben a szakpolitikai eszközök harmonizációja révén.

Dear Entrepreneur in Agriculture and Food Industry!

It is a pleasure for us that you are holding a copy of the brochure issued jointly by Debrecen, City of County Rank, EDC Debrecen and the University of Debrecen, which is the first issue of the three publications presenting the objectives, experiences and results of the international project titled STRategies for Regional INnovative Food Clusters (STRING). This leaflet aims to present the objectives of STRING project, the key characteristics of food industry, as well as the features characterizing the agricultural and food industry companies in Hungary and Hajdú-Bihar County. The second brochure will present the good practices that were shared between the Hungarian, Dutch, Danish and Spanish partners. The third issues will summarize the results, experiences and potentials to progress.

The EU has set a strategic role to achieve a healthier society which forms the foundation for sustainable economic growth. Based on the priorities of the European Regional Development Fund set for the period between 2014 and 2020, STRING project intends to contribute to the achievement of the following goals:



Improvement of research, technological development and innovation
Improvement of SMEs' competitiveness



The project aims to increase the demand for healthy food products by improving the efficiency of the supply chain and developing innovative procurement methods.

The food industry companies of the regions keep on sharing information at meetings organized several times a year during the term of the project. The partners therefore can share common topics of interest, present specific good practices in relation thereto, and then – in line with their own capacities – develop an action plan, which – if implemented – will improve the food innovation chain, their research and development potentials, as well as their competitiveness. The project includes the following subgoals:

1. Support the budgets of the food-innovation ecosystem (e.g. open laboratories, test factories).
2. Initiate the improvement of intersectoral cooperation.
3. Strengthen the position of agriculture and food innovation within regional development by improving policy instruments related to food industry innovation.
4. Promote value added by linking innovation and production to real consumer needs, thus improving the domestic role of R&D&I.
5. A horizontal subgoal of STRING is to manage the problems related to the integration of SMEs in cluster, as well as to develop intercluster cooperation between the regions participating in the project.

The goal of the project implementation is to create new projects, structural changes, new actions, regional action plans aiming to improve increased financing. The city of Debrecen has identified improvement fields in the following key topics:

1. Improving the role of agriculture and food innovation in regional development by harmonizing policy instruments



2. A hozzáadott érték létrehozásának előmozdítása az innováció és a termelés valós fogyasztói igényekkel való összekapcsolásával, a K+F eredmények piacosításának fejlesztésével, valamint a kínálat-vezérelt termelés helyett a kereslet-vezérelt termelés ösztönzésével.
3. A KKV-k klaszterbe való integrációja, valamint a résztvevő élelmiszeripari régiók közötti klaszteres együttműködése



Debrecen

A Város célja, hogy a térségben meghatározó szerepet betöltő élelmiszeripari vállalkozások bevonásával olyan innovatív környezetet alakítson ki, ahol a cégek felhasználva a résztvevő országok által megosztott tapasztalatokat és jó gyakorlatokat nemzetközi szinten is versenyképessé váljanak.



**DEBRECENI
EGYETEM**

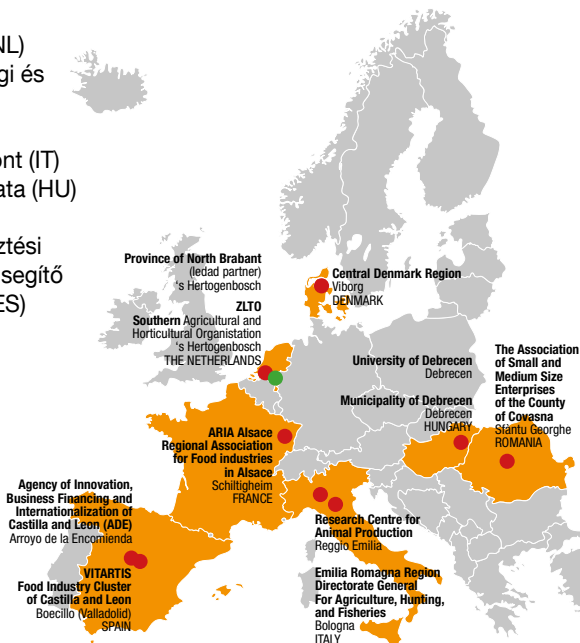
Debrecen tekintetében a STRING projektben fontos szereplő a Pharmapolis Innovatív Élelmiszeripari Klaszter, amely összefogja a térség jelentős élelmiszeripari cégeit. A vállalkozások együttműködésével megvalósulhat a közös tervezés, hiszen a külföldi tapasztalatok és ismeretek adaptálhatók helyi szinten, a térség adottságaihoz igazítva.

Vezető Partner (főpályázó):

Észak-Braabant Tartomány, Hollandia

A partnerség: 11 partner az EU különböző országaiból

- Észak Braabant tartomány (NL)
- Dél Hollandiai Mezőgazdasági és Kertészeti Szervezet (NL)
- Emilia Romagna régió (IT)
- Állattenyésztési Kutatóközpont (IT)
- Debrecen MJV Önkormányzata (HU)
- Debreceni Egyetem (HU)
- Innovációs, Vállalkozásfejlesztési és Nemzetközi piaca lépést segítő Ügynökség Castilla y León (ES)
- Élelmiszeripari Klaszter Castilla y León (ES)
- Közép Dánia régió (DK)
- Kovászna Megyei KKKV Egyesülete (RO)
- Elzászi Élelmiszeripari Egyesület (FR)



● Lead partner ● Partner

Projekt időtartama:

2017. január 1- 2021. június 30.



2. Promote value added by linking innovation and production to real consumer needs by improving the commercialization of R+D outputs and stimulate a demand driven instead of supply driven production
3. Integration of SMEs in clusters and intercluster cooperation between the participating food regions



Debrecen

By involving the key food industry companies in the region, the city aims to create such an innovative environment where companies can become competitive on an international level by deploying the experiences and good practices shared by the participating countries.



**DEBRECENI
EGYETEM**

Regarding Debrecen, Pharmapolis Food Industry Cluster – gathering the major food industry companies of the region – is a key player in the STRING project. The cooperation of the enterprises has the potential to realize joint planning, because foreign experience and knowledge become adaptable on the local level, as aligned with the endowments of the region.

Partner (main applicant):

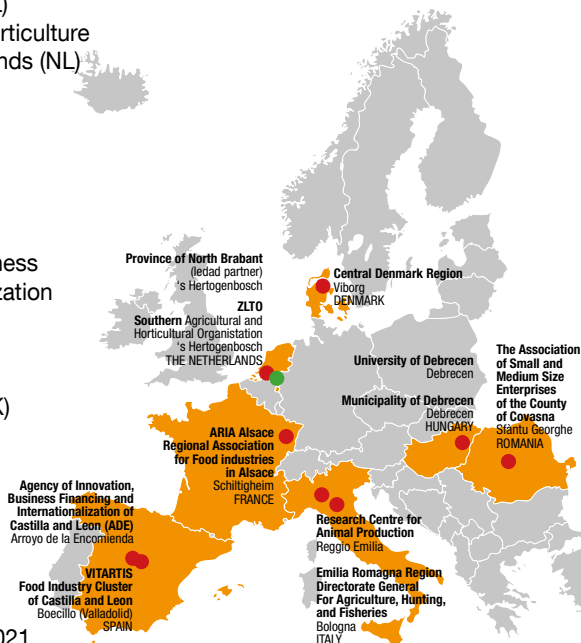
North Braabant province, Netherlands

The partnership: 11 partners from various EU countries

- North Braabant province (NL)
- Southern Agriculture and Horticulture Organization of the Netherlands (NL)
- Emilia Romagna region (IT)
- Research Centre for Animal Production (IT)
- Municipality of Debrecen, City of County Rank (HU)
- University of Debrecen (HU)
- Agency for Innovation, Business Financing and Internationalization of Castilla y León (ES)
- Food Industry Cluster of Castilla y León (ES)
- Central Denmark Region (DK)
- Association of Small and Medium-Sized Enterprises of Covasna County (RO)
- Regional Association of Food Industries of Alsace (FR)

Period of the project:

from 1 January 2017 to 30 June 2021

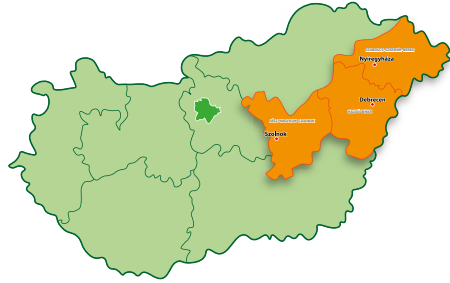


● Lead partner ● Partner

Élelmiszeripari ágazat áttekintése

Észak-Alföldi régió

Az Észak-Alföldi régió Magyarország agrárfejlesztése szempontjából súlyponti stratégiai területet képez. Az ország mezőgazdasági területének 21,7%-a itt található, ezzel a Magyarországon a második legnagyobb régió a Dél-Alföldi után. Gazdasági szerkezetét a mezőgazdaság határozza meg.



Az Észak-Alföldi régióban 6 303 vállalkozás működött a mezőgazdaságban 2016-ban, a harmaduk Hajdú-Biharban (2092 db). A megye területének több mint 73%-a mezőgazdasági művelés alatt áll.

Az Észak-Alföldön az élelmiszeripari termelés értéke meghaladja a 830 milliárd forintot, amiből Hajdú-Bihar megye részesedése több mint 40% (352 mrd Ft). Az ágazat jelentőségét mutatja, hogy 42%-a a termelésnek export piacokon kerül értékesítésre, ami elősegíti a vállalkozók több lábón állását.

Az Észak-Alföld erőssége, hogy az egyik legjelentősebb kutató-fejlesztő intézeti hálózattal rendelkezik, felsőoktatási rendszere meglehetősen magas színvonalú és fejlettek az élelmiszer feldolgozási kapacitások.

Agrár-élelmiszeripar relevanciája

Az agrárgazdaság, valamint az élelmiszeripar egyaránt fontos szerepet tölt be az Észak-Alföldi régió, Hajdú-Bihar megye és Debrecen számára, így nemzet-, regionális- és helyi szinten is fontos stratégiai tényező. Jelentősége nemcsak a jövedelem megtermelésében és a foglalkoztatásban mutatkozik meg, hanem a másodlagos jövedelmek elosztásában is.

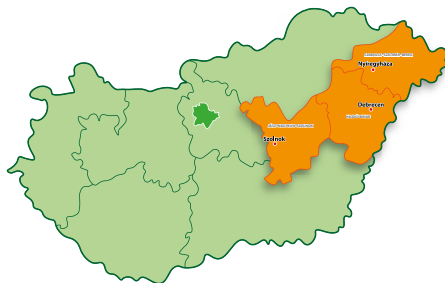
Az Észak-Alföldi régió jelentős múltra tekint vissza a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban. Ennek eredményeképpen a szektor ebben a térségben az országos átlagnál több mint kétszeresével járul hozzá a GDP-hez. Ezzel párhuzamosan azonosítható az a probléma, hogy a rendelkezésre álló infrastruktúra elavult, a képzett humán erőforrás folyamatosan vándorol és öregszik. Ezen problémákat felismerve Debrecen városának célja, hogy együttműködve az iparág szereplőivel az agrár-élelmiszeripari ágazathoz kapcsolódva infrastrukturális és human erőforrás fejlesztési programot hozzon létre.

Indikátor	Nemzeti szint
Egy lakosra jutó GDP (millió Ft)	3,7
Mezőgazdaság aránya a GDP-ben (%)	3,3
Mezőgazdaság aránya a foglalkoztatásban (%)	5
Élelmiszerek és italok aránya a GDP-ben (%)	1,9
Élelmiszerek és italok aránya a foglalkoztatásban (%)	3,3
K+F aránya a GDP-ben (%)	1,35

Overview of the food industry sector

North Great Plain region

From the perspective of agricultural developments in Hungary, the North Great Plain region is a focal strategic area. 21.7% of the country's agricultural lands can be found here, which makes it the second largest region in Hungary following the South Great Plains. The economic structure is defined by agriculture.



In 2016, there were 6 303 agricultural businesses operated in the region, with one-third of them settled in Hajdú-Bihar County (2092 enterprises). More than 73% of the county's area is under agricultural cultivation.

In the North Great Plain region, the value of food production exceeds 830 billion Hungarian Forints, of which Hajdú-Bihar's share is more than 40% (HUF 352 billion). The importance of the sector is shown by the fact that 42% of the production is sold on export markets, which promotes diversification for business operators.

The strengths of the North Great Plain are that it has one of the most significant networks of research and development institutions, its higher education system is of fairly high standards, food processing capacities are well-developed.

Relevance of agriculture and food industry

Both agriculture and food industry play important roles for the North Great Plain region, Hajdú-Bihar County and Debrecen, and therefore are regarded as important strategic factors at the national, regional and local level. Its significance is not only reflected in income generation and employment, but also in the distribution of secondary income.

The North Great Plain Region looks back on an outstanding past in agriculture and the food industry. As a result, in this region the sector has a more than double contribution to GDP as compared to the national average. At the same time, the problem that can be identified is that the available infrastructure is obsolete; the trained human resource consistently migrates and ages. Recognizing these problems, the city of Debrecen pursues the goal to create an infrastructure and human resource development program in cooperation with industry players in the agri-food sector.

Indicator	National level
GDP per inhabitant (million HUF)	3.7
Agriculture in GDP (%)	3.3
Agriculture in employment (%)	5
Food & beverages in GDP (%)	1.9
Food & beverages in employment (%)	3.3
R&D of GDP (%)	1.35

Mezőgazdaság

Ágazat megnevezése	Cégek száma	Létszám (fő)	Árbevétel (mrd Ft)
Erdőgazdálkodás	41	94	1
Halászat, halgazdálkodás	9	169	2
Növénytermesztés, állattenyésztés, vadgazdálkodás és kapcsolódó egyéb	514	6 285	220
ebből:			
Állattenyésztés	118	3 548	137
Évelő növény termesztése	16	34	1
Mezőgazdasági, betakarítást követő egyéb szolgáltatás	88	314	23
Nem évelő növény termesztése	257	1 797	48
Növényi szaporítóanyag termesztés	5	45	1
Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási egyéb szolgáltatás	8	5	0
Vegyes gazdálkodás	22	542	11
Összesen	564	6 548	223

Az agráriummal mindig is kiemelt figyelemmel kell bánni, ha a nemzetgazdasági jelentőségét vizsgáljuk. Ahogy azt az előzőekben láttuk, Hajdú-Biharban a mezőgazdasági vállalkozások 2000-nél is többen vannak, de közülük csupán 564 működött gazdasági társaságként (2016-os adat). A nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy az igazán innovatív és piacképes terméket fejlesztő, és sikerre vivő vállalkozások társas formában működnek, így a STRING projekt rájuk fókuszál. Az 564 mezőgazdasági társas vállalkozás 46%-a (257 cég) nem évelő növény termesztésével, 21%-uk (118 cég) állattenyésztéssel foglalkozott a fő tevékenysége szerint. A táblázat kiválóan rámutat arra, hogy az állattenyésztés a legjelentősebb alágazat, hiszen bár csak minden ötödik cég működik ebben az alágazatban, de a mezőgazdasági árbevétel 61%-át állítják elő, miközben minden második ember az állattenyésztésben dolgozik (54%).



Agriculture

Description of of the sector	Number of companies	Headcount (employees)	Sales revenues (HUF bn)
Forest management	41	94	1
Fishing, fisheries management	9	169	2
Crop production, livestock breeding, game management and other related services	514	6 285	220
of which:			
Livestock breeding	118	3 548	137
Farming of perennial plants	16	34	1
Agricultural, other post-harvest services	88	314	23
Farming of non-perennial plants	257	1 797	48
Production of plant propagation material	5	45	1
Game management, other game management services	8	5	0
Mixed farming	22	542	11
Total	564	6 548	223

Agriculture is to be given heightened attention at all times when its importance in the national economy is considered. As it has been mentioned above, there are more than 2000 agricultural enterprises in Hajdú-Bihar County, but only 564 of them are operated in the form of business associations (data from 2016) International experience reflects that companies that develop truly innovative, marketable and successful products function as business associations, and therefore the STRING project focuses on them. 46% of the 564 agricultural business associations (257 companies) cultivated non-perennial crops, 21% (118 companies) were engaged in livestock breeding as their core activities. The table clearly highlights that livestock breeding is the most important subsector, because while only one in five companies operate in this subsector, it produces 61% of agricultural turnover, and every second person works in animal husbandry (54%).



Az egy vállalkozásra jutó árbevétel is itt a legmagasabb: 1,16 milliárd forint, miközben egyik másik alágazatban sem tudják megközelíteni az 500 milliós cégenkénti árbevételt sem. Ebből is látszik, hogy igen jelentős a szóródás a vállalkozások méretét tekintve, a többségük mikro- vagy kisvállalat, és csak néhányat lehet a közép- és nagyvállalatok közé sorolni. Az alábbi táblázat az utóbbi két csoportba tartozó cégeket sorolja fel.

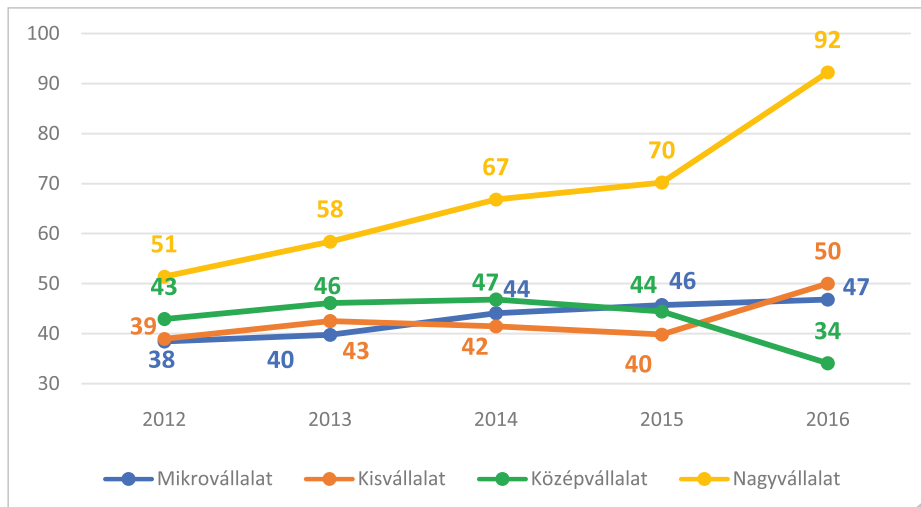
Cégnév	Település	Létszám (fő)					Árbevétel (mrd Ft)				
		2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
Agrárgazdaság Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft.	Debrecen	174	168	172	159	161	2	2	3	2	2
Baromfi-Coop Termelő és Kereskedelmi Kft.	Debrecen	376	409	429	468	371	31	36	43	45	55
Biharnagybajomi Dózsa Agrárgazdasági Zrt.	Biharnagybajom	138	137	135	135	132	2	2	2	2	2
Bold Agro Mezőgazdasági Kft.	Derecske	95	94	110	118	118	3	3	5	4	5
Formula GP. Kereskedelmi, Termelő és Szolgáltató Kft.	Hajdúböszörmény	60	58	59	64	63	2	2	3	3	2
HAGE Hajdúsági Agráripari Zrt.	Nádudvar	194	194	209	230	230	7	7	7	7	7
Hajdúböszörményi Béke Mezőgazdasági Kft.	Hajdúböszörmény				211	208				4	4
Hajdúböszörményi Mezőgazdasági Zrt.	Hajdúböszörmény	116	115	117	126	128	3	2	2	2	2
Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft.	Hortobágy	223	227	199	231	220	1	1	1	0	0
KITE Mezőgazdasági Szolgáltató és Kereskedelmi Zrt.	Nádudvar	819	852	901	959	1047	199	199	229	241	247
Nagisz Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Zrt.	Nádudvar	659	673	684	684	686	21	22	24	25	25
Nagyhegyesi Állattenyésztő, Termelő, Szolgáltató Kft.	Nagyhegyes	108	104	104	107	108	3	3	3	3	3
Tedej Agrártermelő és Szolgáltató Zrt.	Hajdúnánás	205	212	214	236	210	4	5	5	4	5
Tejgazdaság KFT.	Balmazújváros	83	83	69	88	85	1	1	1	1	1
Toll 96 Mezőgazdasági, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Hajdúsámsón	92	126	107		82	4	4	3	2	0
Tranzit-Ker Kereskedelmi Zrt.	Debrecen	192	215	236	238	272	12	13	12	11	13

A fenti cégek közül a KITE Zrt. több szempontból is kilóg a többi közül. Az egyik az, hogy messze ez a legnagyobb forgalmú vállalat egész Hajdú-Biharban, az összes iparágat tekintve: az utóbbi pár évben 230 milliárd forintnál is nagyobb árbevétellel. Ez az összeg jóval meghaladja a többi mezőgazdasági főtevékenységű vállalat összesített árbevételét. Másik szempont az pontosan a KITE főtevékenysége, mivel ez alapján nem a mezőgazdasághoz, hanem a kereskedelemhez sorolandó be. Mégis hagyományosan az agrár szektorbeli jelentőségére hivatkozva ide szokták sorolni.

Sales revenues per business are also the highest here: 1.16 billion Hungarian Forints, while there are no other subsectors that can even approach the HUF 500 million revenue level per company. It also shows that dispersion is very significant in terms of business size, most of them are micro- or small enterprises, and just a few can be classified as medium-sized and large enterprises. The following table lists the companies belonging to these latter two groups.

Company name	Settlement	Headcount (employees)					Sales revenues (HUF bn)				
		2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
Agrárgazdaság Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft.	Debrecen	174	168	172	159	161	2	2	3	2	2
Baromfi-Coop Termelő és Kereskedelmi Kft.	Debrecen	376	409	429	468	371	31	36	43	45	55
Biharnagybajomi Dózsa Agrárgazdasági Zrt.	Biharnagybajom	138	137	135	135	132	2	2	2	2	2
Bold Agro Mezőgazdasági Kft.	Derecske	95	94	110	118	118	3	3	5	4	5
Formula GP. Kereskedelmi, Termelő és Szolgáltató Kft.	Hajdúböszörmény	60	58	59	64	63	2	2	3	3	2
HAGE Hajdúsági Agráripari Zrt.	Nádudvar	194	194	209	230	230	7	7	7	7	7
Hajdúböszörményi Béke Mezőgazdasági Kft.	Hajdúböszörmény				211	208				4	4
Hajdúböszörményi Mezőgazdasági Zrt.	Hajdúböszörmény	116	115	117	126	128	3	2	2	2	2
Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft.	Hortobágy	223	227	199	231	220	1	1	1	0	0
KITE Mezőgazdasági Szolgáltató és Kereskedelmi Zrt.	Nádudvar	819	852	901	959	1047	199	199	229	241	247
Nagisz Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Zrt.	Nádudvar	659	673	684	684	686	21	22	24	25	25
Nagyhegyesi Állattenyésztő, Termelő, Szolgáltató Kft.	Nagyhegyes	108	104	104	107	108	3	3	3	3	3
Tedej Agrártermelő és Szolgáltató Zrt.	Hajdúnánás	205	212	214	236	210	4	5	5	4	5
Tejgazdaság KFT.	Balmazújváros	83	83	69	88	85	1	1	1	1	1
Toll 96 Mezőgazdasági, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Hajdúsámson	92	126	107		82	4	4	3	2	0
Tranzit-Ker Kereskedelmi Zrt.	Debrecen	192	215	236	238	272	12	13	12	11	13

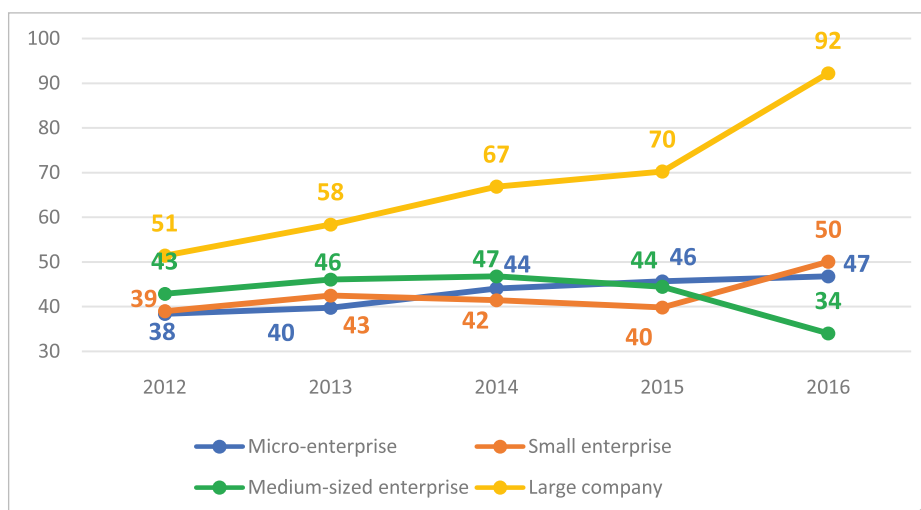
When looking at the above companies, KITE Zrt. is the odd one out in several respects. On the one hand, it is by far the largest company in view of its turnover in Hajdú-Bihar in all the industries concerned: over the last couple of years its turnover has exceeded 230 billion Hungarian Forints. This amount considerably exceeds the aggregate turnover of the other companies with agriculture being the core activity. The other aspect is related to KITE's core activity, as it is to be classified as trading, and not agriculture. Still, the company is traditionally associated with this latter activity with reference to its significant role played in the agricultural sector.



A mezőgazdasági főtevékenységű közép és nagyvállalatok szegmensét együtt érdemes vizsgálni, így az ágazatbeli trendekre is eképp kell tekinteni. A mellékelt ábrán a világoskék és narancssárga értékek összege adja meg a szegmens árbevételének alakulását, és ez egy stabilan növekvő pályán mozog. Ez mindenképpen biztató a szektor jövőjére vonatkozóan, hiszen az ágazat kutatásait, innovatív termékeinek, technológiáinak kifejlesztéseit egy biztos háttér tudja leginkább szolgálni. A stabil növekedés a mikrovállalkozásoknál is megfigyelhető, 38,4 milliárd forintról 46,8 milliárd forint felé nőtt az árbevétel, ami éves átlagban 4%-os növekedési ütemet jelent.



It is reasonable to examine the segment of middle-sized and large companies with agriculture pursued as their core activities as a single group, and look at sectoral sector trends in this manner. In the enclosed figure, the sum of the light blue and orange values indicates changes in the sales revenues of the segment, which reflects a consistently upward trend. It is certainly promising for the future of the sector, as research in the sector and the development of innovative products, technologies can be best served by a steady background. Similarly, stable growth can be witnessed for micro-enterprises where sales revenues increased from HUF 38.4 billion to over HUF 46.8 billion, which means an annual growth rate of 4%.





Élelmiszeripar

Ágazat megnevezése	Cégek száma	Létszám (fő)	Árbevétel (mrd Ft)
Dohánytermékgyártása	1	362	16
Élelmiszergyártás:	158	5 299	170
Egyéb élelmiszer gyártása	30	501	11
Gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	27	1 056	43
Húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítménygyártása	25	1 596	48
Malomipartermék, keményítőgyártása	7	276	12
Növényi, állatiolajgyártása	1	6	0
Pékáru, tésztafélegyártása	49	1 178	9
Takarmánygyártása	12	355	39
Tejfeldolgozás	7	331	8
Italgyártás	41	185	5
Összesen	200	5 846	191

2016-ban 200 cég működött az élelmiszeriparban Hajdú-Bihar megyében. Az élelmiszeripar alágazatonként megnézve a legtöbb cégpékáruk,tésztafélek gyártásával (24,5%, 49 cég), italgyártással(20,5%, 41 cég) és egyéb élelmiszer gyártásával(15%, 30 cég) foglalkozik. A legjelentősebb alágazat viszont a húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmény gyártás, ahol az élelmiszeripari foglalkoztatottak 27%-a dolgozik, miközben az árbevétel az élelmiszeripari árbevétel 25%-át adja. A húspar által előállított 48 milliárd forint 25 cég között oszlik meg, habár a leginkább koncentrált ágazat a dohánytermék gyártása, ahol a Róna Dohányfeldolgozó Kft. egymaga éri el a 16 milliárdos árbevételt.



Food industry

Description of the sector	Number of companies	Headcount (employees)	Sales revenues (HUF bn)
Manufacturing of tobacco products	1	362	16
Manufacturing of food products, <i>of which:</i>	158	5 299	170
<i>Manufacturing of other food products</i>	30	501	11
<i>Fruit, vegetable processing, canning</i>	27	1 056	43
<i>Meat processing, preservation, manufacturing of meat products</i>	25	1 596	48
<i>Manufacturing of flour milling products</i>	7	276	12
<i>Manufacturing of vegetable, animal oil products</i>	1	6	0
<i>Manufacturing of bakery products, pasta</i>	49	1 178	9
<i>Manufacturing of feed products</i>	12	355	39
<i>Milk processing</i>	7	331	8
Beverage production	41	185	5
Total	200	5 846	191

In 2016, 200 companies were operated in the Hajdú-Bihar County's food industry. When examining the individual subsectors of food industry, it can be claimed that most companies deal with bakery products, pasta production (24.5%, 49 companies), beverage production (20.5%, 41 companies) and the manufacturing of other food products (15%, 30 companies). The most important subsector is meat processing, preservation and the manufacturing of meat products, where 27% of all the food industry employees work, while they generate 25% of the sales revenues of food industry. The HUF 48 billion generated by the meat industry is distributed among 25 companies, while the most concentrated sector is the making of tobacco products, where Róna Dohányfeldolgozó Kft. alone reaches a HUF 16 billion turnover.

Az alábbi táblázatban láthatóak az élelmiszeripari közép- és nagyvállalkozások főbb adatai és időbeli alakulása.

Cégnév	Település	Létszám (fő)					Árbevétel (mrd Ft)				
		2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
Agrifirm Magyarország Zrt.	Kaba	150	139	125	119	114	21	22	20	22	19
Böszörményi Baromfifeldolgozó Termelő és Szolgáltató Kft.	Hajdúböszörmény	158	152	161	184	191	5	5	5	6	6
CGC Hungary Kft.	Debrecen	225	228	238	246	247	9	15	15	16	17
Érvölgye Konzerv Kft.	Kokad	17	72	70	150	93	0	1	1	1	4
Evonik Agroferm Fermentációipari Zrt.	Kaba	117	120	125	126	128	13	13	15	16	14
Felföldi Édességgyártó és Szolgáltató Kft.	Debrecen	27	52	59	64	75	2	3	3	3	3
Global Green Europe Termelő, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Balmazújváros	96	79	74	78	77	4	4	3	5	5
Hajdúhús 2000 Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Debrecen	119	147	169	150	122	5	5	6	6	6
Hajdúsági Gabonaipari Zrt.	Debrecen	167	161	150	148	150	9	8	8	8	7
MAR-NE-VÁLL Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Debrecen	111	130	151	161	170	3	3	4	3	4
Nádudvari Élelmiszer Feldolgozó és Kereskedelmi Kft.	Nádudvar	195	194	216	275	299	4	5	6	7	7
Nagyhegyes Hús Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Nagyhegyes	78	114	138	160	171	5	6	7	8	10
Nagyhegyesi Takarmány Kft.	Nagyhegyes	45	50	52	61	75	5	5	4	5	5
Pentafrost Élelmiszeripari Kft.	Debrecen	427	367	315	317	320	10	11	10	10	10
Róna Dohányfeldolgozó Kft.	Debrecen	352	382	413	353	362	15	18	17	15	16
Tranzit-Food Baromfifeldolgozó és Élelmiszeripari Kft.	Debrecen	388	465	463	525	551	14	14	15	16	18

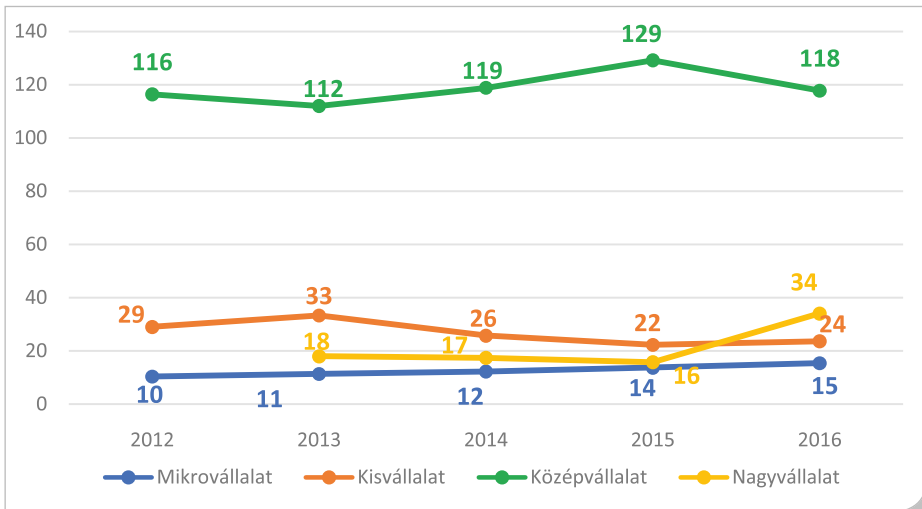
Jól láthatóan az élelmiszeripari cégek között több is a közép- és nagyvállalati besorolás határán mozog, vagy a létszám nem éri el a 250 főt, vagy az árbevétel nem haladja meg az 50 millió eurót (kb. 16 milliárd forint). A Róna és a Tranzit-Food nagyvállalatnak számít, de a CGC Hungary (ma már Globus Konzervipari Zrt.) is éppen a határon van. Az adatokból jól látszik, hogy az élelmiszeripari közép- és nagyvállalati szegmens – egy-két kivételtől eltekintve – növekvő pályán mozog: a létszám éves átlagban 3,4%-kal, az árbevétel 4,3%-kal növekedett.

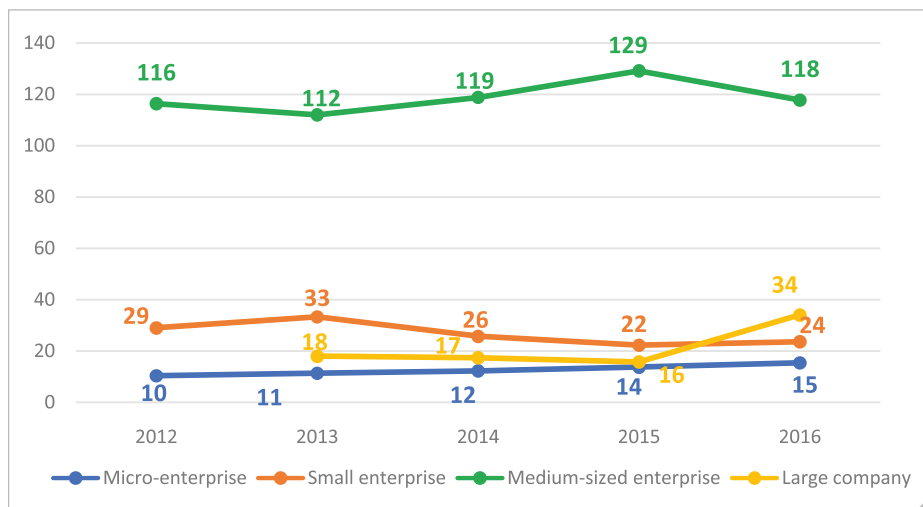
The following table shows the key data of medium-sized and large enterprises in the food industry, as well as their trends over time.

Company name	Settlement	Headcount (employees)					Sales revenues (HUF bn)				
		2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
Agrifirm Magyarország Zrt.	Kaba	150	139	125	119	114	21	22	20	22	19
Böszörményi Baromfifeldolgozó Termelő és Szolgáltató Kft.	Hajdúböszörmény	158	152	161	184	191	5	5	5	6	6
CGC Hungary Kft.	Debrecen	225	228	238	246	247	9	15	15	16	17
Érvölgye Konzerv Kft.	Kokad	17	72	70	150	93	0	1	1	1	4
Evonik Agroferm Fermentációipari Zrt.	Kaba	117	120	125	126	128	13	13	15	16	14
Felföldi Édességyártó és Szolgáltató Kft.	Debrecen	27	52	59	64	75	2	3	3	3	3
Global Green Europe Termelő, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Balmazújváros	96	79	74	78	77	4	4	3	5	5
Hajdúhús 2000 Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Debrecen	119	147	169	150	122	5	5	6	6	6
Hajdúsági Gabonaipari Zrt.	Debrecen	167	161	150	148	150	9	8	8	8	7
MAR-NE-VÁLL Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Debrecen	111	130	151	161	170	3	3	4	3	4
Nádudvari Élelmiszer Feldolgozó és Kereskedelmi Kft.	Nádudvar	195	194	216	275	299	4	5	6	7	7
Nagyhegyes Hús Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Nagyhegyes	78	114	138	160	171	5	6	7	8	10
Nagyhegyesi Takarmány Kft.	Nagyhegyes	45	50	52	61	75	5	5	4	5	5
Pentafrost Élelmiszeripari Kft.	Debrecen	427	367	315	317	320	10	11	10	10	10
Róna Dohányfeldolgozó Kft.	Debrecen	352	382	413	353	362	15	18	17	15	16
Tranzit-Food Baromfifeldolgozó és Élelmiszeripari Kft.	Debrecen	388	465	463	525	551	14	14	15	16	18

It is apparent that several food industry companies are around the dividing line between the classification of medium-sized and large companies; either the number of employees remains under 250, or their turnovers do not exceed 50 million Euros (approx. 16 billion Hungarian Forints). Róna and Tranzit-Food are considered to be large companies, while CGC Hungary (today Globus Konzervipari Zrt.) is also on the limit. The data clearly show that with only one or two exceptions in food industry the medium-sized and large company segment follows a growing trend: in an annual average the headcount increases by 3.4%, whereas sales revenues tend to rise by 4.3%.

Ehhez a stabil szegmenshez csatlakozik néhány feltörekvő mikro- és kisvállalkozás. Ezek bár kevésbé tőkeerősek, és sok esetben nincs még olyan hírnevük a szakmában, de annál inkább innovatívak, és próbálják a piaci rések igényeit kielégíteni, növekedési lehetőségeiket kihasználni. A mellékelt ábrán a piros vonallal jelölt mikrovállalati árbevétel trendjét érdemes megfigyelni, hogy milyen egyenletesen növekszik az árbevétel, az iparági átlagot messze meghaladóan, éves átlagban 7,9%-kal. Ezek a vállalkozások, a fentiekben felsorolt komoly múlttal rendelkező cégekkel együtt adják a STRING projekt kapcsán Debrecen célcsoportját.





This steady segment also includes some emerging micro- and small enterprises. While they are less capital-intensive, and in many cases still lack reputation in the business, they are generally more innovative, and try to meet the demands of niche markets, exploit growth potentials there. In the figure below, it is worth looking at the trend of sales revenues for micro-enterprises highlighted with a red line: how consistently the turnover is growing, far above the industrial mean value, by 7.9% on an annual average. These companies, together with the above-listed companies looking back on significant traditions, form the target group for the STRING project in Debrecen.

Innováció

Az Észak-Alföldi régió erősségei közé sorolható, hogy az országban az egyik legkimagaslóbb kutatás-fejlesztési intézményhálózattal rendelkezik, a felsőoktatási rendszere igen fejlett, jelentős részen kedvezőek a mezőgazdasági termelési adottságok, illetve fejlett élelmiszerfeldolgozó kapacitásokkal rendelkezik.

A GfK Hungária 2014. évi felmérése szerint tíz termékbevezetés közül mindössze egy mondható sikeresnek, amelynek arányán fejleszteni kell. A Global Innovation Index eredményei alapján az utóbbi években Magyarország hátrébb került a ranglistán, miközben a kutatás és fejlesztés GDP arányos finanszírozása folyamatosan nőtt. Ez azt jelenti, hogy a fejlesztésre egyre több pénzt költenek, viszont egyre alacsonyabb hatékonysággal.

Debrecen, mint projektpartner, az innovációs folyamatot az open innováció rendszerében építi fel. A szereplőket e szerint a stratégia szerint próbálja láncba építeni. Az új innovációs központ sarokpontjainak központjában az egyetem áll, aki a szakmai know-howt közvetíti és a kívülről jövő ötleteket próbálja menedzselni. Az itt létrejövő az innovációs ötletek továbbáramlanak a teszüzembe, ahol az adott termék vagy közvetlenül a piacra kerülhet, vagy a klaszterbe, ami ugyancsak terméket állít elő. Minden szinten megjelenik a piacorientáció, mely az ötletek előállításától egészen a piaci bevezetésig tartó folyamatot menedzseli. Ezt a szakma a living lab kategóriának nevezi, ahol a Város megpróbálja a fogyasztó innováció-elfogadási folyamatát menedzselni.

A folyamatban a szakirodalomban Quadruple-helixként emlegetett modellnek megfelelően működnek együtt a szereplők: az egyetem, a vállalatok, a helyi kormányzat és a civil társadalom, miközben az egész középpontjában a fogyasztó áll. Lényege, hogy innovációs rendszer kialakítása úgy történik, hogy a fogyasztói elvárásoknak nagyobb szerepet szánunk a termékfejlesztés során. Ennek célja, hogy a kereslet húzta innováció rendszerében a fogyasztó elvárásoknak megfelelő termékek/szolgáltatások jöjjenek létre, ezáltal javítva az innovációs eredményességet.



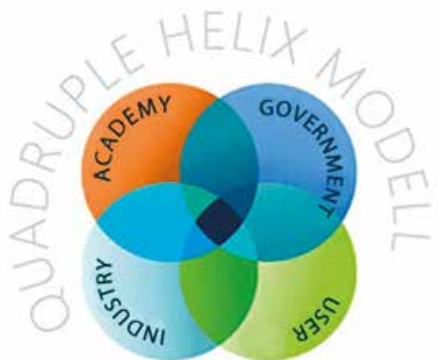
Innovation

As for the North Great Plain region, it has one of the most outstanding networks of research and development institutions in the country, its higher education system is remarkably developed, in most of its area agricultural production endowments are favourable, and it possesses advanced food processing capacities.

According to GfK Hungária's 2014 survey, only one out of ten product launches can be regarded to be successful, and this proportion is still to be improved. Based on the results of the Global Innovation Index, in recent years Hungary has fallen back in the ranking, while GDP-proportionate spending on research and development has steadily increased. It means that an increasing amount of money is spent on development, but with decreasing efficiency.

Debrecen as a project partner builds the innovation process in an open innovation system. This strategy is used to forge a chain of actors. It is the university that is set in the center of the cornerstones of the new innovation center in order to convey the professional know-how and try to manage ideas originating from the outside. Innovative ideas created here flow to pilot operations where the given product is either put directly on the market, or forwarded to the cluster that also makes products. At each level, market orientation surfaces to manage the process from the creation of ideas until market introduction. The profession calls it the living lab category where the City tries to orient the process of consumer innovation acceptance.

In the process, the actors – the university, companies, the local government and civil society – act in cooperation with each other in the manner defined as the Quadruple Helix model in the associated literature, while the focal point of the entire process falls on the consumer. Its essence is that the innovation system is shaped so that consumer expectations are given larger weight in product development. The underlying goal is to create products/services that meet consumer needs in the demand-driven innovation system, thereby improving the efficiency of innovation.



Oktatás

Gazdák képzése (2013)	Gazdaságok száma
Alapképzés	18 310
Egyedül gyakorlati tapasztalat	101 860
Teljes mezőgazdasági oktatás	4 140
Összesen	124 310

A régió legjelentősebb oktatási intézménye a Debreceni Egyetem. A Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar számos évtizede vezető szerepet tölt be a magyar agrár-élelmiszeripari oktatás és kutatás területén. Emellett a Gazdaságtudományi Karnak számos mezőgazdasági és élelmiszeripari kutatási területete van.

Az egyetemmel szoros együttműködésben a Pharmapolis Innovatív Élelmiszeripari Klaszter végzi az élelmiszerre vonatkozó tevékenységeket.

A Pharmapolis Innovatív Élelmiszeripari Klaszter több nagyvállalat és több kis- és középvállalkozás fejlesztési elképzeléseit tartja szem előtt, továbbá közelebb hozza őket a Debreceni Egyetem tudományos eredményeihez és tapasztalataihoz. Ennek a különleges fejlesztési lehetőségnek a felhasználásával olyan élelmiszereket állítanak elő, amelyek hozzájárulnak az egészség megőrzéséhez.

A Pharmapolis Innovatív Élelmiszeripari Klaszter szervezi és koordinálja a 77 partner kutatási és fejlesztési tevékenységét új funkcionális élelmiszertermékek létrehozásában. A klaszter tagjai meghatározó élelmiszeripari vállalkozások és kutatóintézetek Magyarországon.



innovatív élelmiszeripari klaszter

Education

Farmers training (2013)	Total number of holdings
Basic training	18 310
Practical experience only	101 860
Full agricultural training	4 140
Total	124 310

The most important educational institution in the region is the University of Debrecen. The Faculty of Agricultural and Food Sciences and Environmental Management has been at the forefront of the Hungarian agri-food education and research for decades. In addition, the Faculty of Economics and Business handles a number of agricultural and food research areas.

In close cooperation with the university, Pharmapolis Innovative Food Cluster performs food-related activities.

The Pharmapolis Innovative Food Cluster tracks the development ideas of several large companies, small and medium-sized enterprises, and brings them closer to the academic achievements and experience of the University of Debrecen. By relying on this unique development opportunity, food products that contribute to the preservation of health are created.

Pharmapolis Innovative Food Cluster organizes and coordinates research and development activities for 77 partners towards the creation of new functional food products. The members of the cluster are major food industry businesses and research institutes in Hungary.



innovatív élelmiszeripari klaszter

Írta / Author:

Barna Fédra, Dr. Kovács István, Vékony Györgyi

Lektorálta / Reviewed by:

Harsányi Zsolt



**Interreg
Europe**



European Union | European Regional Development Fund